

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII KADENCJA**

Warszawa, dnia 8 listopada 2014 r.

Druk nr 769

**KOMISJA
USTAWODAWCZA**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 85a ust. 3 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Ustawodawcza wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest senator Andrzej Matusiewicz.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
(-) Piotr Zientarski

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Art. 1. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025 i 1296) w art. 79 w ust. 1 w pkt 3 w lit. c kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. d w brzmieniu:

„d) zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym, jeżeli postępowanie w pierwszej instancji zakończyło się zawarciem ugody sądowej.”.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Projektowana ustawa o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych ma na celu realizację postulatu sformułowanego przez Trybunał Konstytucyjny w postanowieniu z dnia 29 lipca 2014 r. (sygn. akt S 4/14).

Sentencja orzeczenia oraz jego uzasadnienie zostały opublikowane w OTK ZU Nr 7A, poz. 91.

2. Przedmiot i istota wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego

W myśl art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025; dalej jako: u.k.s.c.), sąd z urzędu zwraca stronie połowę opłaty uiszczonej od pisma wszczynającego postępowanie w instancji, w której sprawa zakończyła się zawarciem ugody sądowej. Wyrokiem z dnia 18 marca 2014 r. (sygn. akt SK 53/12) Trybunał przesądził, że przepis w przytoczonym wyżej brzmieniu jest zgodny z art. 45 ust. 1 w zw. z art. 32 ust. 1 Konstytucji.

Dyspozycja art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c u.k.s.c. znajduje zastosowanie we wszystkich sprawach cywilnych rozpoznawanych przez sądy, niezależnie od charakteru postępowania, a zatem również w postępowaniach odrębnych, m.in. w postępowaniu nakazowym. W tym ostatnim jednak obowiązują nieco inne zasady, gdy chodzi o wnoszenie opłaty od pisma inicjującego postępowanie, jakim jest pozew. Mianowicie: powód nie uiszcza tu całej opłaty (tak jak to jest w pozostałych postępowaniach – art. 18 ust. 1 u.k.s.c.), lecz na zasadzie art. 19 ust. 2 pkt 1 u.k.s.c. obowiązany jest wnieść czwartą część należnej opłaty. Z kolei stosownie do art. 19 ust. 4 u.k.s.c. trzy czwarte części opłaty pobiera się od pozwanego, jeżeli wystąpi on z zarzutami od nakazu zapłaty.

Wydając afirmatywne rozstrzygnięcie w sprawie ze skargi konstytucyjnej, Trybunał Konstytucyjny uznał, iż celowe jest zasygnalizowanie organom stanowiącym prawo, że regulacje odnoszące się do postępowania nakazowego wymagają uzupełnienia na gruncie u.k.s.c. o postanowienie, które będzie podstawą zwrotu części uiszczonej opłaty w razie wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty i późniejszego zawarcia ugody przed sądem I instancji. TK stwierdził bowiem, że formuła, którą ustawodawca posłużył się w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c

u.k.s.c. nie obejmuje wspomnianego powyżej wypadku, ponieważ pismo zawierające zarzuty nie należy do pism „wszczynających postępowanie w instancji”. Zarzuty od nakazu zapłaty nie są klasycznym, tzn. dewolutywnym środkiem odwoławczym, przenoszącym rozpoznanie danej sprawy do sądu wyższego rzędu. Zalicza się je do środków zaskarżenia o charakterze „opozycyjnym”, gdyż powodują jedynie przedstawienie sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia temu sądowi, który wydał zaskarżony nakaz zapłaty. W konsekwencji więc w postępowaniu nakazowym dochodzi do przełamania zasady, wedle której ciężar finansowy postępowania rozkłada się w ten sposób, że w sytuacji, gdy sprawa kończy się zawarciem ugody sądowej, podmiot inicjujący określony etap postępowania (niekoniecznie rozumiany jako postępowanie w danej instancji) otrzymuje zwrot części uiszczonej opłaty.

Zdaniem sądu konstytucyjnego, rozwiązania, które wyrażają wspomnianą zasadę, są słuszne i racjonalne, i to zarówno z punktu widzenia aksjologii postępowania cywilnego, jak i ekonomii tegoż postępowania, albowiem uwzględniają szybkość oraz rzeczywisty koszt załatwienia sprawy. Z tych właśnie względów (stanowiących skądinąd *ratio legis* uregulowania objętego treścią art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c u.k.s.c.) zasadne jest – w ocenie TK – by także stronie wnoszącej zarzuty od nakazu zapłaty zwracana była część opłaty sądowej.

3. Różnice między dotychczasowym a projektowanym stanem prawnym

Zgodnie z projektowanym stanem prawnym, w przypadku zawarcia ugody przed sądem pierwszej instancji orzekającym w następstwie skutecznego wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty, pozwany (podmiot wnoszący zarzuty) uzyska zwrot sumy pieniężnej odpowiadającej połowie kwoty pobranej na podstawie art. 19 ust. 4 u.k.s.c. Tym samym jego skłonność do ugodowego zakończenia sporu będzie premiowana w analogiczny sposób, jak koncyliacyjna postawa powoda, który to – nawiasem mówiąc – zachowa prawo do zwrotu połowy opłaty uiszczonej wraz z wniesieniem pozwu. Jak wykazano wyżej, do tej pory w u.k.s.c. nie było tego typu instrumentu, który nie tylko powoda, lecz również pozwanego motywowałby do zawarcia ugody w razie przekazania sprawy sądowi w związku z wniesieniem zarzutów od wydanego wcześniej nakazu zapłaty.

Proponowane rozwiązanie, w ślad za sugestią Trybunału Konstytucyjnego, zakłada zwrot połowy opłaty wniesionej przez pozwanego i ma znajdować zastosowanie wyłącznie w sytuacji, gdy ugoda została zawarta w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Gdyby zaś do ugody doszło już po poddaniu sporu kognicji sądu drugiej instancji, czyli po wywiedzeniu

apelacji, adekwatną normą prawną będzie wciąż norma wyrażona w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c u.k.s.c., na mocy której uprawnionym do uzyskania zwrotu połowy opłaty jest ten podmiot, który wniósł pismo wszczynające postępowanie w instancji, tj. w istocie rzeczy autor apelacji.

4. Skutki projektowanej ustawy

Projekt wychodzi naprzeciw wskazówkom przedstawionym w wypowiedzi Trybunału. Jego podstawowym skutkiem będzie zatem pełne urzeczywistnienie tego standardu, na który TK zwrócił uwagę rozpoznając skargę konstytucyjną dotyczącą art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. c u.k.s.c.

Można oczekiwać, że wejście w życie projektowanej regulacji będzie sprzyjać szybszemu, a zarazem ugodowemu kończeniu sporów w postępowaniu nakazowym. Może to znaleźć pozytywny oddźwięk społeczny, zwłaszcza że zawarcie ugody w postępowaniu cywilnym pozwala na przyjęcie, iż w konkretnej sprawie nie ma strony wygrywającej i strony, która przegrała, a to bardzo często jest czynnikiem generującym negatywne emocje, wywołującym u przegranego poczucie pokrzywdzenia.

Proponowana nowelizacja pociągnie za sobą niewątpliwie zmniejszenie się wpływów do budżetu państwa z tytułu opłat wnoszonych w postępowaniach nakazowych. Jednak określenie skali tego zjawiska nie jest możliwe, jako że będzie ono zależne przede wszystkim od liczby spraw rozpoznawanych w postępowaniu nakazowym, w których dojdzie do zawarcia ugody w okolicznościach przewidzianych w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. d.

Ustawa nie będzie miała natomiast skutków dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych, w tym jednostek samorządu terytorialnego.

5. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.